



Piše: Igor Isailović

# Advokatura nekad i sad

*Advokatura je nezavisna profesija, ustavom Republike Srbije specijalizovana za pružanje pravne pomoći, i kao takva predstavlja stub pravnog sistema jedne zemlje. Trnovit put kojim je koračala naša zemlja u prethodne dve decenije bio je još trnovitiji za advokaturu kao jedinu dokazanu nezavisnu profesiju. Međutim, mnoge činjenice su se za ove dve decenije promenile i olakšale poslovanje naše, po prirodi stvari konzervativne profesije.*

Pre deceniju ili dve, posao advokata bio je znatno teži u tehničkom smislu nego što je to danas. Razvoj tehnologije je do te mere olakšao rad advokatima da je advokatura 20. i 21. veka gotovo neprepoznatljiva. Slobodno se može reći da se desila tehnološka revolucija u advokaturi.

Podsetićemo na neke primere koji su bili aktuelni tada i uporediti ih s onim što se događa danas:

## Analiza propisa

**Nekada** - Analiza materijalnog prava bila je moguća čitanjem Službenih glasnika i Službenih listova. Imajući u vidu brojne izmene i dopune zakona, za analizu jednog propisa bilo je potrebno da advokat pročita i po 10 Službenih glasnika kako bi utvrdio prečišćen tekst zakona. Analiza propisa na ovaj način zahtevala je desetostruko više vremena nego danas.

**Sada** - Danas postoje kompjuterski programi koji sadrže sve propise, a koji se ažuriraju na dnevnom nivou. Sa opcijama pretrage posao advokata je daleko efikasniji i lakši, odnosno, analiza propisa je desetostruko lakša nego pre. Baza sudske prakse koja je, uz alatke za pretragu, dostupna na internetu pomogla je ne samo

advokatima, već i klijentima da sami spoznaju svoja prava i obaveze.

## Registri nepokretnosti

**Nekada** - Registar nepokretnosti su nekada u Srbiji činile zemljišne knjige u koje su se podaci unosili ručno bez elektronske obrade. U slučaju nekih nepokretnosti, što zbog rukopisa što zbog silnih upisa, bilo je nemoguće zaključiti kako je opisana nepokretnost, ko je vlasnik/korisnik/dugoročni zakupac nepokretnosti, te da li postoje tereti ili zabeležbe na nepokretnosti. Za tzv. zemljišnoknjižni uložak naručilac je čekao i po par nedelja. Da ne pominjemo da su se pojedine nepokretnosti vodile u tabularnim knjigama, a da se zemljišne knjige i katastar kao faktički registar često nisu podudarali.

**Sada** - Danas su gotovo sve nepokretnosti upisane u katastar nepokretnosti, koji se vodi u elektronskom obliku. Uvid i analiza prava su takođe desetostruko jednostavniji nego ranije. Onlajn baza podataka iz katastra jednaka je izumu sijalice jer je danas moguće sačinuti ugovor bez odlaska na teren. Najave učestalijeg korišćenja elektronskog potpisa već ukazuju na još novina, a posebno na mogućnost da se vlasnički list dobije bez napuštanja kancelarije u roku od par sekundi. Takođe se može primetiti i efikasnost u odlučivanju prilikom uknjižbi, ali i

formiranje katastra vodova, što je do skoro bila misaona imenica.

## Registri privrednih društava

**Nekada** - Registri privrednih subjekata primenjivali su obrasce i procedure koje su po pravilu odlagale osnivanje privrednih društava i po 5 meseci. Promena podataka je takođe bila pravi podvig. Zahtevi/obrasci za osnivanje su bili sastavljeni od 7 priloga od kojih je svaki prilog imao po 4 lista. Popunjavanje istih bilo je moguće samo pisačom mašinom. U praksi se često dešavalo da osnivači pre nego što se društvo osnuje izgube posao zbog koga su društvo osnivali. Stepem korupcije bio je na jako visom nivou jer je ovo bilo „usko grlo“ za razvoj privrede.

**Sada** - Osnivanjem Agencije za privredne registre Srbija je doživela pravu revoluciju u koju je malo ko mogao da poveruje. Osnivanje društva za 2 dana, sa matičnim brojem i PIB-om, bio je san svih advokata. Za svaku promenu se takođe čeka do 2 dana. O žalbi protiv rešenja odlučuje se za manje od 30 dana. Da je neko pitao advokata devedesetih šta je najbolje što bi moglo da se desi advokaturi 21. veka, verujem da niko ne bi bio toliko optimističan da predvidi revoluciju koja se dogodila registru privrednih subjekata. Registri APR o zalogama, medijima,

preduzetnicima itd. su nešto toliko bitno da se često dešava da advokati imaju košmare da će to u nekom momentu biti ukinuto.

## Promet nepokretnosti

**Nekada** - Procedure u zemljišnim knjigama, nekonkludentnost sa katastrom nepokretnosti, divlja gradnja, pravo svojine/korišćenja/dugoročnog zakupa kao sinonimi, predodobrenje Ministarstva finansija, dokaz o plaćenom porezu kao preduslov za višegodišnju uknjižbu, stambeni krediti kao misaona imenica, redovi za overe u sudovima, nenormalni uslovi za legalnu stambenu izgradnju, devastirali su građevinsku industriju.

**Sada** - Elektronski katastar nepokretnosti, elektronske dozvole, bezuslovni promet nepokretnosti i bezuslovne uknjižbe, evidencije o prodanim stanovima, javni beležnici, jeftini stambeni krediti, brzina prilikom uknjižbe bili su pokretači naglog razvoja građevinske industrije pa i privrednog sistema naše zemlje.

## NBS

**Nekada** - NBS nekada nije informisala javnost o bilo kom podatku koji ima veze sa privrednim subjektima.

**Sada** - Baza podataka o računima korisnika, broju i visini blokade, registar izda-

tih menica veoma su bitni izvori podataka za svakog učesnika u privrednom životu kako bi stekao sliku o likvidnosti potencijalnog partnera.

## Evidencije o sudskim predmetima

**Nekada** - Neposredni uvid u spise predmeta koje su vodili sudovi bio je jedini način da advokat ili stranka utvrde da li je bilo ikakvih promena u spisima predmeta.

**Sada** - Elektronska baza predmeta koju vode sudovi na portalu DOTEK dale su mogućnost strankama u postupku ali i javnosti da utvrde status predmeta bez odlaska na teren. Najave da će se možda strankama u postupku i njihovim advokatima omogućiti uvidu u spise predmeta (koji se inače po pravilu skeniraju) jeste upravo ono što će ukinuti gužve na šalterima i bespotrebna radna mesta službenika u sudu. U sud će se ići samo zbog suđenja a to je ideal razvoja.

## Izvršenja

**Nekada** - Postupak izvršenja bio je gotovo isto složen kao sam parnični postupak. Često se dešavalo da se izvršenja i ne sprovedu jer izvršitelji nisu imali uvid u imovinu dužnika.

**Sada** - Danas postoje i privatni izvršitelji koji na raspolaganju imaju velike elektronske baze podataka, što je efikasnost u izvršnim postupcima podiglo na mnogo viši nivo.

## Overa dokumenata

**Nekada** - Višesatna čekanja pred šalterom overe Opštinskih sudova i za višemilionske ugovore najblaže rečeno bila su ružna slika pravosuđa Srbije. Advokatisanje službenika sa srednjom školom advokatima koji su na overu dolazili sa svojim klijentima bila su ponižavajuća.

**Sada** - Uvođenjem javnobeležničke službe uspostavljen je sistem overe isprava na jedan kulturniji i civilizovaniji način. Tzv. privatizacija javnih ovlašćenja dovela je do toga da se javni beležnici bore za svoje klijente, a to dalje znači da proaktivno nastupaju u svakom predmetu, a ne kako je pre bio slučaj sa birokratskim organom po principu „fali ti još jedan papir“.

Dakle, tehnološki razvoj je i više nego vidljiv, a samim tim i položaj advokature. Advokaturu pokušavaju mnogi da ugroze kako bi ukinuli poslednji bastion nezavisnosti, a može je uništiti samo nesloga unutar same profesije. □

Igor Isailović, advokat